

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning
Inger Bogne
Box 5117
121 17 JOHANNESHÖV

Tillgänglighetsåtgärder i Flatens naturreservat

Sökande: Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Handläggare: Ulrika Egerö

Beslutsfattare: Anette Scheibe Lorentzi

Delegationsbeslut

Stadsbyggnadsdirektören beslutar med stöd av föreskrifterna B3, B4, B6 och B8 i Flatens naturreservat samt enligt stadsbyggnadsnämndens beslut om delegationsordningen den 24 maj 2012 §16

att bevilja Skarpnäcks stadsdelsförvaltning tillstånd för att genomföra tillgänglighetsåtgärder i enlighet med ansökan. Tillståndet är förenat med följande villkor:

- Sittplatser på tvättstugans grund får inte ordnas.
- Skylttexter ska tas fram med stöd av antikvarisk/arkeologisk kunskap.
- Sträckningen av gångstigarna och placering av skyltar ska sättas ut i fält i samråd med ekolog från miljöförvaltningen.
- Lätta fordon ska användas vid anläggningen av gångvägar och sittplatser.
- Samtliga arbeten ska genomföras under vinterhalvåret, från augusti till mars
- Nya stängsel runt hagmarkerna ska utformas så att hagarna blir tillgängliga för besökare utanför betessäsong.
- Alla åtgärder ska utföras med stor hänsyn till natur- och kulturmiljön och till de kulturväxter som är knutna till den gamla bebyggelsen.
- Eventuella skador på naturmiljön som uppkommer ska återställas i samråd med ekolog från miljöförvaltningen.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

- Reservatsbesökare ska informeras om åtgärderna genom skyltar på plats.
- Mindre förändringar jämfört med ansökan får göras efter överenskommelse med miljöförvaltningen och stadsmuseet och markförvaltaren.

Ansökan

Kommunfullmäktige har uppdragit åt berörda förvaltningar att tillgängliggöra stadens naturreservat samt arbeta med hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten. Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har i samarbete med andra berörda förvaltningar tagit fram ett program för att utveckla Ekudden i Flatens naturreservat som målpunkt. Programmets mål är att Ekuddens kvaliteter ska lyftas fram och bli tillgängliga för fler.

Stadsdelsförvaltningen söker reservatstillstånd för att sätta upp skyltar, anordna vistelseplatser med bänkbord eller andra sittmöjligheter, anlägga gångstigar med stenmjöl samt utföra viss trädfällning för stigarna. I programmet ingår även en träspång utmed stranden till sjön Flaten, men den är inte finansierad och ingår därför inte i denna reservatsansökan.

Remissynpunkter

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen tillstyrker ansökan under förutsättning att

- sträckningen av gångstigarna och placering av skyltar sätts ut i fält i samråd med ekolog från miljöförvaltningen
- vistelseplatserna utformas så som de beskrivs i ansökan
- lätta fordon används vid anläggningen av gångvägar och sittplatser
- samtliga arbeten genomförs under vinterhalvåret, från augusti till mars
- nya stängsel runt hagmarkerna utformas så att hagarna blir tillgängliga för besökare utanför betessäsong
- alla åtgärder utförs med stor hänsyn till natur- och kulturmiljön. Även de kulturväxter som är knutna till den gamla bebyggelsen
- eventuella skador på naturmiljön som uppkommer återställs i samråd med ekolog från miljöförvaltningen.
- reservatsbesökare informeras om åtgärderna genom skyltar på plats.

Miljöförvaltningen anser att åtgärderna är i linje med reservatets syften att

- allmänhetens friluftsliv, rekreation och fritidsaktiviteter främjas
- området sköts för att gynna dess natur- och kulturvärden
- den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas.

De planerade åtgärderna kommer att göra området mer tillgängligt för fler, och har förutsättningar att stärka områdets natur- och kulturvärden. En förutsättning är att arbetena genomförs med hänsyn och anpassning till naturmiljön och de lämningar från tidigare bebyggelse som hör till platsen, däribland husgrunder och kulturväxter.

De röjningsåtgärder som föreslås framgår inte av reservatets skötselplan, men strider inte heller mot de målbilder som finns.

Enligt ansökan ska befintliga instängslingar flyttas på ett par ställen. Eftersom hagarna utgör stora ytor bör de nya stängslen utformas så att det är möjligt för besökare att ta sig in i hagarna på ett relativt enkelt sätt, utanför betessäsong.

För att minimera störningar på djurlivet bör samtliga arbeten genomföras under vinterhalvåret, dvs mellan augusti och mars. För att minska risken för kompaktion och körsador bör så lätta fordon som möjligt användas vid anläggning och transport.

Stadsmuseet

Ekudden, ursprungligen "Lilla Listudden", härrör från 1740-talet och var från början ett torp under Skarpnäcks gård. Under 1800-talet omvandlades Ekudden till sommarnöje med påkostad manbyggnad, engelsk park, kägelbana, en mängd tillhörande byggnader mm. Under 1950- och 1960-talet brändes delar av anläggningen ned och platsen har sedan dess drabbats av omfattande vandalisering och förfall. Idag finns dock en mängd lämningar kvar vid Ekudden som möjliggör en läsbarhet av den äldre kulturmiljöns historia.

Hela Ekudden är registrerad som bevakningsobjekt i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister med beteckningen RAÄ Brännkyrka 172. Detta innebär att Ekudden kan utgöra fornlämning, skyddad enligt Kulturmiljölagens 2 kap, se blått fält i bifogad karta. För åtgärder som kan påverka eller skada den kulturhistoriska lämningen måste ansökas om tillstånd hos Länsstyrelsen. Länsstyrelsen bedömer om objektet är en fornlämning eller ej.

Stadsmuseet (SSM) vill framföra följande synpunkter på förslaget:

- Som helhet ser SSM positivt på förslaget. Tillgängliggörande av kulturhistoriska värden är något SSM uppmuntrar. Ekudden är en

miljö med höga kulturhistoriska värden och ska primärt ses som en kulturmiljö. Den senaste och enda kulturhistoriska inventeringen i området gjordes 1981 i form av en övergripande arkeologisk inventering och är i stort behov av uppdatering. SSM skulle se det som positivt om kulturmiljön vid Ekudden därför dokumenteras av antikvarisk/arkeologisk expertis före åtgärder vidtas som kan påverka värdena. Examensarbetet vid Konstfack kan eventuellt fylla delar av behovet.

- Flera av sittplatserna kan bidra positivt till miljön. Men den föreslagna påbyggda platsen på tvättstugans grund är SSM starkt negativa till. Övertäckning av kulturhistoriska lämningar bör i möjligaste mån undvikas. Museet ser gärna att påbyggnaden tex. placeras vid sidan om lämningen. Övertäckning av fornlämning kräver tillstånd av Länsstyrelsen.
- Att förtydliga äldre/igenväxta stigar ser SSM som positivt men det måste göras varsamt och med hänsyn till kulturhistoriska värden. Nya/kompletterande stigar/stängsel får inte göras på eller över kulturhistoriska lämningar.
- Skyltning är ett positivt sätt att tillgängliggöra kulturhistoriska värden. SSM uppmanar till fortsatt arbete med detta. Om skylttexter produceras av utomstående utan dokumenterad antikvarisk/arkeologisk kunskap bör sådan anlitas för granskning.
- De höga kulturhistoriska värdena motiverar en tydlig plan för hur miljön vid Ekudden ska vårdas och underhållas. Kulturhistoriska- och fornlämningar kräver särskilt kräver särskilt underhåll. Råd och riktlinjer för vård av fornlämningar har tagits fram av Riksantikvarieämbetet (se <https://www.raa.se/kulturarv/landskap/fornminnesvard/>) och bör inarbetas i planen för den efterföljande förvaltningen av Ekudden.

I övrigt har Stadsmuseet inget att erinra av kulturhistoriska aspekter att Skarpnåcks stadsdelsförvaltning ges dispens för åtgärder vid Ekudden i Flatens naturreservat enligt ansökan.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret har inte svarat på remissen.

Stadsbyggnadskontorets bedömning

Stadens naturreservat ska vara tillgängliga och attraktiva att besöka, så att fler får möjlighet att uppleva deras kvaliteter. De planerade åtgärderna är väl anpassade till reservatets natur- och kulturvärden, fränsett sittplatserna på tvättstugans grund.

Övriga upplysningar

För kontroll av efterlevnaden av beslutet ansvarar miljö- och hälsoskyddsnämnden i egenskap av tillsynsmyndighet för naturreservatet.

Hur man överklagar

Se Bilaga

Anette Scheibe Lorentzi
stadsbyggnadsdirektör

Sändlista

Stadsbyggnadsnämndens sekretariat
Miljöförvaltningen
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet